

Олена Альбертівна Кудрявцева,
кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри дошкільної педагогіки,
Державний заклад «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»,
вул. Старопортофранківська, 26, м. Одеса, Україна

Вікторія Олександрівна Горелова,
магістрант факультету дошкільної педагогіки та психології,
Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»,
вул. Старопортофранківська, 26, м. Одеса, Україна

ПРОБЛЕМА ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ДО РОЗУМОВОГО ВИХОВАННЯ ДОШКІЛЬНИКІВ

У статті подано обґрунтування проблеми підготовки майбутніх вихователів до розумового виховання дітей дошкільного віку. Проаналізовано поняття «професійно-педагогічна підготовка», «готовність майбутніх вихователів до розумового виховання дошкільників». Констатовано, що сьогодні недостатньо розкрита проблема підготовки майбутніх вихователів до розумового виховання дітей дошкільного віку. Визначено критерії, показники і схарактеризовано рівні готовності майбутніх вихователів до розумового виховання дітей дошкільного віку. Представлені результати експериментальної перевірки методики підготовки майбутніх педагогів дошкільної освіти до розумового виховання дітей дошкільного віку.

Ключові слова: професійно-педагогічна підготовка; майбутні вихователі; розумове виховання дошкільників; критерії, показники і рівні готовності майбутніх вихователів до розумового виховання дошкільників; ефективна підготовка майбутніх вихователів до розумового виховання дітей дошкільного віку.

Зміна ціннісних підходів до побудови сучасної системи вітчизняної освіти, ускладнення завдань і змісту виховання дітей та молоді зумовлюють зростання вимог до педагогічних працівників. Звідси постає необхідність усвідомлення професійної підготовки майбутніх педагогів, у тому числі – педагогів дошкільної освіти, що визначається освітньою діяльністю закладу вищої освіти, яка має забезпечити відповідні умови для професійного становлення фахівця вже у студентські роки.

За таких умов сучасний педагогічний заклад вищої освіти має на меті сформувати висококваліфікованого спеціаліста, спроможного на належному науково-теоретичному, психологічному і практичному рівнях розв'язувати завдання розвитку та виховання дітей усіх вікових категорій, починаючи з дошкільного віку.

В Законі України «Про вищу освіту» зазначається що, вища освіта це – сукупність систематизованих знань, умінь і практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадянських якостей, морально-етичних цінностей, інших компетентностей, здобутих у закладі вищої освіти (науковій установі) у відповідній галузі знань за певною кваліфікацією на рівнях вищої освіти, що за складністю є вищими, ніж рівень повної загальної середньої освіти [4].

Таким чином, можемо стверджувати, що освіта, яку здобувають майбутні педагоги, повинна бути якісною і відповідати всім необхідним вимогам. Отже, виникає проблема ефективної підготовки майбутнього педагога дошкільної освіти до окресленого аспекту діяльності відповідно до сучасних вимог професійно-педагогічної діяльності в Україні.

Питання загальної професійної підготовки майбутніх фахівців досліджували такі вчені: А. М. Алексюк, С. Д. Будаєв, М. П. Васильєва, В. В. Введенський, Н. М. Дем'яненко, Г. В. Єльнікова, Г. М. Козакова, В. Г. Кузь, А. Ф. Линенко, О. Г. Мороз, В. О. Майборода, Н. Г. Ничкало, М. В. Нагач, О. О. Олексюк, О. М. Пехота, О. Я. Савченко, Г. В. Троцько, В. В. Химинець та ін. Проблему підготовки педагогів спеціальності «Дошкільна освіта» досліджували: Л. В. Артемова, А. М. Богуш, Л. В. Зданевич, Т. Г. Жаровцева, Е. Е. Карпова, І. А. Княжева, Є. М. Лисенко, Л. А. Машкіна, В. В. Нестеренко, З. П. Плохій, Т. І. Поніманська, І. П. Рогальська-Яблонська, Т. П. Танько та ін.. Підготовка студентів до різних напрямів виховання дошкільників була предметом вивчення В. П. Поліщук (підготовка студентів до естетичного виховання дошкільників засобами українського народного декоративного мистецтва); Н. С. Бубки, В. Л. Марищука, В. С. Фарфеля (формування індивідуальних здібностей студентів у процесі навчання та виховання); А. В. Залізник (підготовка майбутніх вихователів до роботи з батьками з морального виховання дітей старшого дошкільного віку); О. Л. Богініч, Г. Н. Волкова, Н. Ф. Денисенко, З. І. Нестерової, Л. А. Рижової (підготовка студентів до фізичного виховання дошкільників); І. К. Мардарової (використання комп'ютерних технологій в організації пізнавальної діяльності старших дошкільників).

Аналіз психолого-педагогічної літератури та дисертаційних досліджень, засвідчив, що науковцями приділяється багато уваги проблемі підготовки студентів до різних напрямів виховання, але недостатньо розроблена проблема підготовки

майбутніх педагогів дошкільної освіти до розумового виховання дітей дошкільного віку.

Вчені по-різному трактують поняття «підготовка».

С. П. Гвозд'їй поняття «підготовка» розуміє як цілеспрямований, спеціально організований у ЗВО процес формування у студентів настанов, цінностей, знань і вмінь, необхідних для забезпечення безпеки життя і професійної діяльності [2].

На думку М. П. Васильєвої, під терміном «підготовка» слід розуміти процес формування, удосконалення знань, умінь, навичок, якостей особистості, необхідних для виконання діяльності, здійснюваної в ході навчання, самоосвіти або професійної освіти [1].

Якщо йдеться про підготовку до педагогічної діяльності як професійної, доцільним є використання терміна «професійно-педагогічна підготовка». Найчастіше підготовку студентів до педагогічної діяльності дослідники пов'язують з її кінцевим результатом – формуванням готовності до певного виду педагогічної діяльності. Найбільш вдалим вважаємо визначення цього поняття Г. В. Троцько. На думку вченої, професійна підготовка – це система, яка характеризується взаємозв'язком і взаємодією структурних компонентів, сукупність яких визначає особливість, своєрідність, що забезпечує формування особистості студента відповідно до поставленої мети – вийти на якісно новий рівень готовності студентів до професійної діяльності [6, с. 15].

Враховуючи, що навчання студентів у закладі вищої освіти характеризується високою інтенсивністю інтелектуальної діяльності, інтелект, як загальна здібність, повинен набувати певних змін. Загальна мета вищої школи – підготувати до високопрофесійної творчої праці кожного фахівця за умов повного розкриття його здібностей, зокрема інтелектуальних [1].

Для того, щоб підготувати педагогів до розумового виховання дошкільників, потрібно приділяти достатньо уваги розумовому вихованню самих студентів під час навчання у закладі вищої освіти. Тому мета розумового виховання майбутніх вихователів у закладі вищої освіти повинна полягати в забезпеченні засвоєння студентами основ наук, розвитку їхніх пізнавальних здібностей, формуванні на цій основі наукового світогляду. Зміст розумового виховання повинен охоплювати систему фактів, понять, положень з усіх галузей науки, культури і техніки [5].

Високий рівень інтелектуального розвитку надзвичайно важливий для студентів, зокрема педагогічного закладу вищої освіти, задля їхнього професійного становлення і подальшого росту, впевненості у собі, успіхів у навчанні та в майбутньому – для розумового виховання дітей, реалізації тих вимог, які висуває сучасне суспільство.

Сьогодні освітній процес у закладі дошкільної освіти, як зазначається у Базовому компоненті дошкільної освіти України, спрямований на те, щоб діти, засвоюючи основи наук, суспільно-історичний

досвід, були підготовленими до самостійного життя, цивілізованого ставлення до природи, культури, адаптації у світі, який постійно змінюється. Ці вимоги особистість повинна засвоювати як необхідні умови життя та діяльності. Разом зі знаннями, які формуються у дитини в процесі навчання та виховання, розвиваються способи пізнавальної діяльності: вміння аналізувати, синтезувати, порівнювати, узагальнювати. Розум є необхідним засобом пізнання довкілля, адже він свідчить не лише про надану людині від природи кмітливість, а й про здобутий у процесі навчання та виховання рівень розвитку. В цьому і полягає сенс розумового виховання дітей дошкільного віку.

Виходячи із важливості розумового виховання дошкільників, необхідною є якісна підготовка педагогічних кадрів зі сформованою професійною компетентністю, які зможуть працювати з дітьми та забезпечувати їхній належний рівень розумового розвитку та виховання.

Аналіз психолого-педагогічної літератури дав можливість дійти висновку, що результатом підготовки студентів до педагогічної праці є готовність.

А. Ф. Линенко, О. Г. Мороз переконливо доводять, що саме стан готовності особистості до виконання професійно-педагогічної діяльності забезпечує не тільки її ефективність, але й можливість подальшого вдосконалення. Тобто підготовка виступає засобом формування готовності до діяльності, а готовність є результатом і показником якості підготовки [5].

Варто наголосити на тому, що готовність є важливою умовою успішного виконання будь-якої діяльності, особливо важлива її роль у роботі педагога, що зумовлено складністю і багатогранністю освітнього процесу. Підготовка є засобом формування готовності до діяльності, а готовність є результатом і показником якості підготовки. Такого самого підходу дотримується Т. Г. Жаровцева, «готовність», на її думку, – це мета і результат підготовки [3, с. 13].

На нашу думку, під готовністю майбутніх вихователів до розумового виховання дошкільників слід розуміти обрану професійну активність особистості педагога у процесі означеного напрямку виховної діяльності, яка характеризується позитивним ставленням до власної справи, певним рівнем володіння педагогічними навичками і знаннями у сфері розумового виховання дошкільників, самостійністю у розв'язанні педагогічних завдань і проблемних моментів, які виникають у роботі з дітьми, високими моральними стандартами, безперервним розвитком інтелектуальних здібностей та наявністю професійно-педагогічних орієнтирів у майбутній професії.

Метою дослідження є теоретичне обґрунтування та експериментальна перевірка методики підготовки майбутніх вихователів до розумового виховання дітей дошкільного віку.

Експериментальне дослідження проводилося на базі державного закладу «Південноукраїнський

національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», факультету дошкільної педагогіки та психології. В експерименті брали участь 44 студента II курсу, денної форми навчання, спеціальності «Дошкільна освіта».

Сутність експерименту полягає у вивченні стану готовності студентів до розумового виховання дітей дошкільного віку та розробці методики для підвищення ефективності її формування. З метою визначення рівнів готовності майбутніх вихователів до розумового виховання дошкільників був проведений педагогічний експеримент, що включав три етапи: констатувальний етап, мета якого полягала у визначенні наявного рівня готовності майбутніх вихователів до розумового виховання дітей дошкільного віку; формувальний, його метою було підвищення рівня готовності майбутніх вихователів до розумового виховання дошкільників; контрольний, метою якого був аналіз та перевірка ефективності проведеної роботи з підготовки майбутніх вихователів до розумового виховання дітей дошкільного віку.

З метою встановлення рівня готовності студентів до розумового виховання дошкільників під час дослідницької роботи було визначено критерії та їх показники, рівнів готовності майбутніх вихователів до розумового виховання дітей дошкільного віку. Було визначено такі критерії та показники:

1. Когнітивний критерій із показниками:

- загальна обізнаність майбутніх педагогів із різних галузей знань (уявлення про обсяг знань, можливості збереження їх у довгостроковій пам'яті, спрямованості інтересів і загальної освіченості людини);
- знання змісту сталих виразів, здатність до міркування, практичного мислення, формулювання суджень;
- знання особливостей інтелектуального розвитку дітей дошкільного віку та обізнаність із сутністю, змістом, засобами, методами та формами розумового виховання.

2. Операційний критерій із показниками:

- розвиненість мовлення (вміння формулювати думки, наявність збалансованого лексичного запасу, культура мови і мислення, розуміння та вміння визначати зміст слів);
- розвиненість оперативної пам'яті та уваги (вміння концентрувати увагу, швидко запам'ятовувати інформацію, виконувати арифметичні операції);
- розвиненість абстрактно-логічного вербального мислення (вміння формулювати поняття, класифікувати, порівнювати, упорядковувати, узагальнювати);
- розвиненість зорового сприймання, зорової пам'яті, зорово-моторної координації (вміння спостерігати, виділяти суттєві деталі; здатність до навчання та засвоєння зорово-рухових навичок);
- розвиненість конструктивного мислення, просторового аналізу і синтезу, сенсомоторної координації (вміння об'єднувати фрагменти у логічне ціле,

розуміти причинно-наслідкові зв'язки в міжособистісних ситуаціях та передбачати події);

- вміння розробляти конспекти ігор та занять з розумового розвитку, використовувати інтерактивні методи навчання.

3. Мотиваційний критерій із показниками:

- інтерес до професійної діяльності вихователя, роботи з дітьми дошкільного віку та їхнього розумового виховання;
- прагнення до саморозвитку, самовдосконалення, самоосвіти, досягнення високих результатів і майстерності у своїй діяльності;
- бажання встановлювати та підтримувати стосунки з дітьми дошкільного віку, прагнення до контакту і спілкування з ними.

Схарактеризовано такі рівні готовності майбутніх вихователів до розумового виховання дітей дошкільного віку: високий, середній, низький рівні.

До високого рівня готовності майбутніх вихователів до розумового виховання дітей дошкільного віку відносимо студентів, які мають повний об'єм знань з різних галузей, розуміють зміст сталих виразів, здатні до міркування, практичного мислення та формулювання суджень; обізнані з особливостями інтелектуального розвитку дітей дошкільного віку. Студенти обізнані із сутністю, змістом, засобами, методами та формами розумового виховання дошкільників. Майбутні педагоги вміння формулювати думки, мають збалансований лексичний запас, розуміють та вміння визначати зміст слів; вміння концентрувати увагу, швидко запам'ятовувати інформацію, виконувати арифметичні операції. Майбутні вихователі формулюють поняття, класифікують, порівнюють, упорядковують, узагальнюють; вміння спостерігати, виділяючи суттєві деталі; здатні до навчання та засвоєння зорово-рухових навичок; студенти вміння об'єднувати фрагменти у логічне ціле, розуміють причинно-наслідкові зв'язки в міжособистісних ситуаціях та передбачають події. Майбутні педагоги вміння розробляти конспекти ігор та занять з розумового розвитку, використовувати інтерактивні методи навчання; проявляють інтерес до професійної діяльності педагога та роботи з дітьми дошкільного віку щодо розумового виховання. Майбутні вихователі мають бажання встановлювати та підтримувати стосунки з дітьми дошкільного віку, прагнення до контакту і спілкування з ними; прагнуть до саморозвитку, самовдосконалення, самоосвіти, досягнення високих результатів і майстерності у своїй діяльності.

До середнього рівня готовності майбутніх вихователів до розумового виховання дошкільників віднесено студентів, які мають достатній об'єм знань з різних галузей, розуміють зміст сталих виразів, здатні до міркування, практичного мислення та формулювання суджень; обізнані з особливостями інтелектуального розвитку дітей дошкільного віку, із сутністю, змістом розумового виховання дошкільників, але не знають, які засоби,

методи та форми є найбільш ефективними для розумового виховання дітей. Майбутні педагоги вміють формулювати думки, мають збалансований лексичний запас, розуміють, але не завжди правильно визначають зміст слів. Студенти вміють концентрувати увагу, але не завжди можуть швидко запам'ятовувати інформацію, правильно виконувати арифметичні операції. Майбутні вихователі вміють формулювати поняття, класифікувати, порівнювати, але не завжди можуть упорядковувати та узагальнювати; вміють спостерігати, але не завжди виділяють суттєві деталі; здатні до навчання та засвоєння зорово-рухових навичок. Студенти вміють об'єднувати фрагменти у логічне ціле, але не завжди розуміють причинно-наслідкові зв'язки в міжособистісних ситуаціях та не передбачають події; вміють розробляти конспекти ігор та занять з розумового розвитку, але не використовують інтерактивні методи навчання; проявляють інтерес до професійної діяльності педагога та роботи з дітьми дошкільного віку щодо розумового виховання. Майбутні вихователі мають бажання встановлювати та підтримувати стосунки з дітьми дошкільного віку, прагнення до контакту і спілкування з ними, але не завжди прагнуть до саморозвитку, самовдосконалення, самоосвіти, досягнення високих результатів і майстерності у своїй діяльності.

До низького рівня готовності майбутніх вихователів до розумового виховання дітей дошкільного віку відносимо студентів, які мають недостатній об'єм знань з різних галузей, розуміють зміст сталих виразів, але не завжди здатні до міркування, практичного мислення та формулювання суджень; недостатньо обізнані з особливостями інтелектуального розвитку дітей дошкільного віку. Студенти обізнані із сутністю, змістом розумового виховання, але мають недостатні знання про засоби, методи та форми розумового виховання дітей. Майбутні педагоги не завжди правильно формулюють думки, мають недостатньо збалансований лексичний запас, розуміють, але не завжди правильно вміють визначати зміст слів. Студенти вміють концентрувати увагу, але не завжди можуть швидко запам'ятовувати інформацію, неправильно виконують арифметичні операції; при класифікації, порівнянні зазнають труднощів, не завжди можуть упорядковувати та узагальнювати; вміють спостерігати, але не завжди правильно виділяють суттєві деталі; здатні до навчання зорово-рухових навичок, але їх засвоєння відбувається повільно. Студенти не вміють об'єднувати фрагменти у логічне ціле, не завжди розуміють причинно-наслідкові зв'язки в міжособистісних ситуаціях та не передбачають події. Майбутні педагоги не вміють правильно розробляти конспекти ігор та занять з розумового розвитку, не використовують інтерактивні методи навчання; недостатньо проявляють інтерес до професійної діяльності педагога та роботи з дітьми дошкільного віку, в тому числі і до розумового виховання дошкільників. Майбутні вихователі не мають бажання

встановлювати та підтримувати стосунки з дітьми дошкільного віку та не завжди прагнуть до контакту і спілкування з ними; майже не прагнуть до саморозвитку, самовдосконалення, самоосвіти, досягнення високих результатів і майстерності у своїй діяльності.

Було використано такі діагностувальні методи для визначення ступенів прояву визначених показників: тест вимірювання інтелекту Д. Векслера; адаптована методика Є. П. Ільїна «Мотиви вибору діяльності педагога дошкільної освіти»; розроблені питальник «Особливості розумового виховання дітей дошкільного віку», тест «Інтелектуальні ігри та заняття».

Розроблено таку систему оцінювання визначених показників:

0 – 1 бали – показник не проявляється, або проявляється слабо;

2 бали – показник проявляється недостатньо;

3 бали – показник проявляється у повному обсязі.

Було розроблено таку шкалу оцінювання визначених показників:

Високий рівень готовності майбутніх вихователів до розумового виховання дошкільників – від 36 до 25 балів.

Середній рівень готовності майбутніх вихователів до розумового виховання дошкільників – від 24 до 13 балів.

Низький рівень готовності майбутніх вихователів до розумового виховання дошкільників – від 12 до 1 балів.

За результатами констатувального етапу експерименту отримано такі результати: в групі ДОБ-2.1(д) із високим рівнем готовності до розумового виховання дошкільників 4 студентів (17%), з середнім рівнем готовності до розумового виховання дошкільників 10 студентів (43%), з низьким рівнем готовності до розумового виховання дошкільників 9 студентів (40%); в групі ДОБ-2.2(д) з високим рівнем готовності до розумового виховання дошкільників 3 студенти (14%), із середнім рівнем готовності до розумового виховання дошкільників 8 студентів (39%), з низьким рівнем готовності до розумового виховання дошкільників 10 студентів (47%).

Як бачимо, результати в обох групах приблизно однакові, але дещо гірші у другій групі. Тому було обрано як експериментальну групу ДОБ-2.2(д), де гірші результати. А як контрольну ДОБ-2.1(д), де дещо кращі результати.

З метою підвищення рівня готовності майбутніх вихователів до розумового виховання дошкільників було впроваджено в освітній процес такі педагогічні умови:

1. Використання проблемно-розвивальної технології навчання у процесі вивчення студентами педагогічних дисциплін з метою розвитку інтелекту майбутніх вихователів.

У вищій школі розрізняють такі основні форми проблемно-розвивальної технології навчання: проблемний виклад навчального матеріалу в діалогічному режимі (лекції, семіари). Таким

чином, реалізація цієї педагогічної умови буде відбуватися у процесі лекцій, у яких викладач ставить проблемні запитання, висуває проблемні завдання і вирішує їх разом зі студентами, при цьому студенти активно підключаються до пошуку рішення; частково-пошукової діяльності, яка буде здійснюватися у процесі виконання експерименту, практичних робіт, під час проблемних семінарів, евристичних бесід, дискусій, тренінгів, ділових ігор, позааудиторної роботи, самостійної роботи, які викликають інтелектуальні утруднення у студентів і потребуватимуть цілеспрямованого мисленнєвого пошуку та сприятимуть поглибленню їхніх знань з розумового виховання дітей дошкільного віку.

2. Спрямованість освітнього процесу на підготовку майбутніх вихователів до розумового виховання дітей дошкільного віку.

Для реалізації другої педагогічної умови розроблено спецкурс «Оптимізація підготовки майбутніх педагогів дошкільної освіти до розумового виховання дітей дошкільного віку» та акцентовано педагогічну практику студентів у групах раннього і молодшого віку на розумове виховання дітей.

3. Залучення студентів до науково-дослідної діяльності, що забезпечить свідоме ставлення до розумового виховання дошкільників.

Реалізація третьої умови передбачає написання студентами наукових проектів, теми яких пов'язані з розумовим вихованням дітей дошкільного віку, проведення студентами експериментальних дослідів з діагностики розумового розвитку дошкільників,

добір психолого-педагогічної літератури з проблем розумового розвитку дітей дошкільного віку тощо. На цьому етапі дослідження було задіяно тільки студентів експериментальної групи.

Для перевірки ефективності розробленої формульної методики було проведено контрольний етап експерименту зі студентами як експериментальної, так і контрольної груп. На цьому етапі дослідження ми використано ті самі діагностичні методи, що і на констатувальному етапі. Було отримано такі результати: в групі ДОБ-2.1(д) із високим рівнем готовності до розумового виховання дошкільників 4 студенти (17 %), із середнім рівнем готовності до розумового виховання дошкільників 12 студентів (52 %), з низьким рівнем готовності до розумового виховання дошкільників 7 студентів (31 %); в групі ДОБ-2.2(д) із високим рівнем готовності до розумового виховання дошкільників 6 студентів (29 %), із середнім рівнем готовності до розумового виховання дошкільників 13 студентів (61%), з низьким рівнем готовності до розумового виховання дошкільників 2 студенти (10 %).

Таким чином, результати контрольного етапу експерименту довели, що запропонована експериментальна методика є ефективною, сприяє готовності майбутніх вихователів до розумового виховання дошкільників.

Досліджувана проблема є дуже актуальною, потребує подальшого вивчення. Перспективу дослідження вбачаємо у розробці нових інтерактивних методів інтелектуального розвитку майбутніх вихователів.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Васильєва М. П. Теоретичні основи деонтологічної підготовки педагога : дис. д-ра пед. наук : 13.00.04 / Васильєва Марія Петрівна. – Харків, 2003. – 432 с.
2. Гвозд'ї С. П. Теоретичні і методичні засади підготовки майбутніх фахівців соціономічних спеціальностей до безпеки життя і професійної діяльності : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра пед. наук: спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / С. П. Гвозд'ї. – Одеса : ПНПУ ім. К. Д. Ушинського, 2017. – 45 с.
3. Жаровцева Т. Г. Теоретико-методичні засади підготовки фахівців дошкільної освіти до роботи з неблагополучними сім'ями : монографія / Т. Г. Жаровцева; Південноукр. держ. пед. ун-т ім. К. Д. Ушинського. – Одеса: ПНЦ АПН України, 2006. – 367 с.
4. Закон України «Про вищу освіту» [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу до закону: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
5. Линенко А. Ф. Педагогічна діяльність і готовність до неї: монографія / А. Ф. Линенко, О. Г. Мороз. – О.: ОКФА, 1995. – 80 с.
6. Троцько Г. В. Теоретичні та методичні основи підготовки студентів до виховної діяльності у вищих педагогічних навчальних закладах: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра пед. наук: 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / Г. В. Троцько. – Київ: Інститут ПППО, 1997. – 54 с.

REFERENCES:

1. Vasyliieva, M. P. (2003). Teoretychni osnovy deontolohichnoi pidhotovky pedahoha [Theoretical fundamentals of deontological teacher training]. Doctor's thesis. Kharkiv [in Ukrainian].
2. Hvozdi, S. P. (2017). Teoretychni i metodychni zasady pidhotovky maibutnikh fakhivtsiv sotsionomichnykh spetsialnostei do bezpeky zhyttia i profesiinoi diialnosti [Theoretical and methodological principles of training future specialists of sociological specialties in safety of life and professional activity]. Extended abstract of Doctor's thesis. Odesa: PNPu im. K. D. Ushynskoho [in Ukrainian].
3. Zharovtseva, T. H. (2006). Teoretyko-metodychni zasady pidhotovky fakhivtsiv doshkilnoi osvity do roboty z neblahopoluchnymy simiamy [Theoretical and methodical principles of training specialists of pre-school education in the work with dysfunctional families]. Odesa: PNTs APN Ukrainy [in Ukrainian].

4. Zakon Ukrainy «Pro vyshchu osvitu» [Law of Ukraine “On Higher Education”]. Retrieved from: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> [in Ukrainian].
5. Lynenko, A. F. & Moroz, O. H. (1995). Pedahohichna diialnist i hotovnist do nei [Pedagogical activity and readiness for it]. O.: OKFA [in Ukrainian].
6. Trotsko, H. V. (1997). Teoretychni ta metodychni osnovy pidhotovky studentiv do vykhovnoi diialnosti u vyshchych pedahohichnykh navchalnykh zakladakh [Theoretical and methodological bases of training students in educational activity at higher pedagogical educational establishments]. Extended abstract of Doctor’s thesis. Kyiv: Instytut PPPO [in Ukrainian].

Елена Альбертовна Кудрявцева,
кандидат педагогических наук, доцент,
доцент кафедры дошкольной педагогики,
Государственное учреждение «Южноукраинский национальный
педагогический университет имени К. Д. Ушинского»,
ул. Старопортофранковская, 26, г. Одесса, Украина

Виктория Александровна Горелова,
магистрант факультета дошкольной педагогики и психологии,
Государственное учреждение «Южноукраинский национальный
педагогический университет имени К. Д. Ушинского»,
ул. Старопортофранковская, 26, г. Одесса, Украина

ПРОБЛЕМА ПОДГОТОВКИ БУДУЩИХ ВОСПИТАТЕЛЕЙ К УМСТВЕННОМУ ВОСПИТАНИЮ ДОШКОЛЬНИКОВ

Усложнение задач и содержания воспитания детей и молодежи обуславливают рост требований к педагогическим работникам. Отсюда возникает необходимость более глубокого осознания профессиональной подготовки будущих педагогов, в том числе – педагогов дошкольного образования.

Целью исследования является теоретическое обоснование и экспериментальная проверка методики подготовки будущих воспитателей к умственному воспитанию дошкольников. Проанализирована сущность понятий «профессионально-педагогическая подготовка», «готовность будущих воспитателей к умственному воспитанию дошкольников». Констатируется, что сегодня недостаточно раскрыта проблема подготовки будущих воспитателей к умственному воспитанию детей дошкольного возраста.

Описаны этапы экспериментального исследования (констатирующий, формирующий, контрольный), сущность которого состояла в изучении состояния готовности будущих воспитателей к умственному воспитанию дошкольников и разработки методики для повышения эффективности ее подготовки. Определены критерии и показатели готовности будущих воспитателей к умственному воспитанию дошкольников (когнитивный с показателями: общая осведомленность, способность к размышлению, знание особенностей интеллектуального развития дошкольников; операционный критерий с показателями: развитость речи, оперативной памяти и внимания, абстрактно-логического вербального мышления, зрительной памяти, конструктивного мышления, умение разрабатывать конспекты игр и занятий; мотивационный критерий с показателями: интерес к профессиональной деятельности воспитателя, стремление к саморазвитию, желание устанавливать и поддерживать отношения с дошкольниками). Охарактеризованы уровни готовности будущих воспитателей к умственному воспитанию дошкольников (Высокий, Средний, Низкий). Предложена диагностическая методика для определения степени проявления показателей и разработана система их оценивания. Представлены результаты констатирующего эксперимента.

С целью повышения уровня готовности будущих воспитателей к умственному воспитанию дошкольников у студентов экспериментальной группы на формирующем этапе были внедрены такие педагогические условия: использование проблемно-развивающей технологии обучения при изучении студентами педагогических дисциплин; направленность образовательного процесса на подготовку будущих воспитателей к умственному воспитанию дошкольников; привлечение студентов к научно-исследовательской деятельности.

Для проверки эффективности разработанной формирующей методики проведен контрольный этап эксперимента со студентами как экспериментальной, так и контрольной групп. На этом этапе исследования использовалась та же диагностическая методика, что и на констатирующем этапе. Представлены результаты контрольного эксперимента, доказывающие эффективность предложенной формирующей методики.

Перспективу дальнейшего изучения данной проблемы видим в разработке новых интерактивных методов интеллектуального развития будущих воспитателей.

Ключевые слова: профессионально-педагогическая подготовка; будущие воспитатели; умственное воспитание дошкольников; критерии, показатели и уровни готовности будущих воспитателей к умственному воспитанию дошкольников; эффективная подготовка будущих воспитателей к умственному воспитанию детей дошкольного возраста.

Olena Albertivna Kudriavtseva,
Candidate of Pedagogical Sciences (PhD. In Pedagogy),
Associate Professor at the Faculty of Pre-school Pedagogy,
State institution "South Ukrainian National Pedagogical
University named after K. D. Ushynsky",
26 Staroportofrankovskay Str., Odessa, Ukraine

Viktoriia Oleksandrivna Horelova,
Post-graduate student of
the Department of Pre-school Pedagogy and Psychology,
State institution "South Ukrainian National Pedagogical
University named after K. D. Ushynsky",
26 Staroportofrankovskay Str., Odessa, Ukraine

THE PROBLEM DEALING WITH THE TRAINING TARGETED TO THE FUTURE KINDERGARTEN EDUCATORS IN INTELLECTUAL EDUCATION OF PRE-SCHOOLERS

Complication of the tasks and content of children's and youth's education stipulates increasing requirements to pedagogical staff. Hence, there arises the necessity to a far deeper comprehension of the professional training targeted to the would-be pedagogues, including the pedagogues working in the sphere of pre-school education.

The aim of the article is to give a theoretical ground and provide for experimental verification of the methods which facilitate the training of the future kindergarten educators in intellectual education of pre-schoolers.

The essence of the notions "professional pedagogical training", "readiness of the would-be educators for intellectual education of pre-schoolers" is analysed. It is stated that today the problem regarding the training of the future kindergarten educators in intellectual education of pre-schoolers is not fully revealed. The stages of the experimental research (stating, forming, controlling) aimed at studying the future educators' readiness for intellectual education of pre-schoolers as well as elaborating the methods which could facilitate the efficiency of the designated training are described.

The criteria and indicators of the future educators' readiness for intellectual education of pre-schoolers are determined (the cognitive criterion with the indicators: over-all awareness, the ability to cognate, knowledge of the peculiarities of pre-schoolers' intellectual development; operational criteria with these indicators: the development of speech, memory and attention, abstract-logical verbal thinking, visual memory, constructive thinking, the ability to elaborate conspectuses of games and classes; motivational criterion with these indicators: interest in the educator's professional activities, the desire for self-development, the desire to establish and maintain relationships with preschoolers).

The levels of preparedness (proficiency levels) of the future educators for the mental education of preschool children (High, Medium, Low) are characterized. A diagnostic technique for determining the degree of manifestation of the indicators is proposed and a system for their evaluation is developed. The results of the ascertaining experiment are presented.

In order to increase the future educators' proficiency level (their preparedness) for the intellectual education of preschool children, the pedagogical conditions were introduced to the students of the experimental group at the forming stage: the use of the problem-developing technology while teaching pedagogical disciplines to the students; orientation of the educational process on the training of the future educators in intellectual education of preschoolers; involvement of the students into research activities.

To check the effectiveness of the developed forming methodology, the controlling stage of the experiment was conducted with students of both the experimental and control groups. At this stage of the study, the same diagnostic technique was used as at the stating stage. The results of the control experiment that prove the effectiveness of the proposed forming technique are presented.

The prospect of further study relating this problem is seen in the development of new interactive methods for intellectual development of the future educators.

Key words: professional pedagogical training, future educators, intellectual education of preschoolers, criteria, indicators and preparedness (proficiency) levels of the future educators for intellectual education of preschoolers, effective training of the future educators in intellectual education of preschool children.

Подано до редакції: 04.01.2018 р.

Рекомендовано до друку: 17.01.2018 р.

Рецензент: д.пед.н., професор А. М. Богуш